

Handläggare: Marita Sundell
Telefon: 08-508 36 205

Till
Äldrenämnden
19 februari 2013

Anmälan av framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2013-2040, rapport från Sweco EuroFutures AB

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden lägger anmälan till handlingarna.

Eva Frunk Lind
Förvaltningsdirektör

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Sweco Euro Futures AB(Sweco) har i uppdrag av äldreförvaltningen tagit fram en prognos över äldreomsorgsbehovet för staden och dess 14 stadsdelsförvaltningar. Bakom prognosen ligger en prognos av befolkningen, antaganden om förändring av hälsan och därmed en förändrad konsumtion av äldreomsorg.

Sammanfattningsvis kan sägas att konsumtionstalen för äldreomsorg antas minska under hela perioden, men minskningen kommer att ske i en snabbare takt i början av perioden på grund av:

- den utveckling som varit de senaste åren (lägre konsumtion av äldreomsorg och kortare boendetider)
- införandet av RUT-tjänster
- ökat sammanboende (genom ökad livslängd för både män och kvinnor)

- den medicinska och tekniska utvecklingen
- befolkningens ökande utbildningsnivå

Sweco har tagit fram tre alternativa utvecklingsscenarior som alla bygger på antaganden om konsumtionsutvecklingen men med olika grad av effekt på konsumtionen. Swecos huvudalternativ för utvecklingen av konsumtionen av äldreomsorg visar en ökning av antalet omsorgstagare men en minskning av konsumtionen av äldreomsorg. Huvudalternativet innebär att antalet äldreomsorgstagare ökar från dagens 22 600 till drygt 33 000 år 2040 och därmed antas kostnaderna öka med 46 procent fram till år 2040.

Andra alternativet, lågalternativet, bygger på att det oförändrade antalet sjuka år i livet får fullt genomslag på konsumtionen samtidigt som konsumtionen minskar. I detta alternativ ökar antalet omsorgstagare långsammare till 26 900 att jämföra med huvudalternativets 33 000 år 2040 och kostnadsökningen uppgå till drygt 20 procent.

I det tredje alternativ, högalternativet, där konsumtionen per åldersgrupp skulle vara oförändrad skulle den totala konsumtionen öka betydligt jämfört med huvudalternativet. Antalet omsorgstagare beräknas bli drygt 38 000 personer år 2040 och kostnadsökningen bli cirka 67 procent.

Bakgrund

Sweco fick hösten 2012 i uppdrag av äldreförvaltningen att göra en framskrivning av äldreomsorgsbehovet för hela staden och dess 14 stadsdelsförvaltningar för perioden 2013-2040. Framskrivningen syftar till att ge ett framtidsscenario över antalet äldreomsorgstagare fram till år 2040.

Befolkningsutvecklingen utgår ifrån befolkningen 31 december år 2011 och bygger på befintlig kunskap om bostadsbyggande, flyttningsmönster, dödstal med mera. Prognosen för de första tio åren, perioden 2012-2021, överensstämmer med stadens ordinarie prognos av befolkningen som publicerades i juni 2012.

Till grund för framskrivning av konsumtionsutvecklingen ligger befolkningens hälsoutveckling och övriga faktorer som påverkar konsumtionen av äldreomsorg som exempelvis utveckling av tekniska hjälpmedel och införandet av RUT-tjänster. Antaganden om konsumtionsutveckling grundas på analyser av utvecklingen av konsumtionen av olika typer av äldreomsorg sedan slutet av 90-talet fram till idag. Dessutom tas hänsyn till forskningens kunskapsläge om befolkningens hälsoutveckling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet 2013-02-12. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen 2012-02-13.

Ärendet

Av rapporten framgår att Stockholms stad står inför en betydande befolkningsökning av personer 65 år och äldre de närmaste 30 åren. Åldersgruppen 65 år och äldre ökar från 125 372 personer år 2012 till 181440 år 2030 och till 214 900 år 2040. Därav ökar gruppen 65-79 år från 87 353 till 149 360 och de som är från 85 år och äldre ökar från 21 704 år 2012 till 25 310 år 2030 och till 33 900 år 2040.

Befolkningens medellivslängd ökar kontinuerligt. 2011 var medellivslängden för kvinnorna 83,9 år och för männen 79,5 år. År 2040 beräknas medellivslängden för kvinnor vara 87,2 år och för män 84,4 år.

Grunder för antagande om konsumtionsutveckling

Den ökande medellivslängden för med sig att de äldre som lever i parförhållanden troligen kommer att göra så högre upp i åldrarna och att kvinnor i snitt kommer att leva en kortare period som ensamma än vad de gör idag. Sammanboende är mindre omsorgsbehövande än ensamboende vilket också bidrar till att konsumtionen av äldreomsorg antas att minska.

Enligt forskningen tyder mycket på att det är friska år som läggs till livet. Antalet sjuka år skulle därmed vara lika många som tidigare men infalla senare i livet. Det medför även att konsumtionen av äldreomsorg kan komma att inträda senare i livet.

RUT- tjänster infördes 2009. Personer som är berättigade till hemtjänstens service-tjänster kan i RUT- tjänsterna se ett alternativ till den biståndsbedömda hemtjänsten, serviceinsatserna. En tänkbar utveckling är att även tjänster av omsorgskaraktär kommer att ingå i RUT- tjänsterna.

Konsumtionen av vård- och omsorgsboenden antas sjunka i prognosen. Till stöd för detta antagande ligger en observerad minskning av konsumtionstal samt minskade boendetider i vård- och omsorgsboenden.

Ytterligare stöd för en minskning av konsumtionen av äldreomsorg ges av den ökande andel högutbildade i befolkningen. Det finns ett statistiskt säkerställt sam-

band där de som har hög utbildningsnivå har ett lägre omsorgstagande som inte hör samman med ålder, inkomst eller om den äldre är ensam- eller sammanboende.

Äldreomsorgstagare

Totalt sett väntas konsumtionen av äldreomsorg minska under prognosperioden men utvecklingen ser olika ut för olika åldersgrupper. För gruppen 65-69 år som har någon form av insatser kan det till stor del antas vara personer som har olika typer av funktionsnedsättningar som de fått redan innan de fyllde 65 år. Denna andel är förhållandevis låg och antas inte minska. Däremot antas att behovet av omsorg i gruppen kommer att minska på sikt. Bakom detta antagande ligger att den tekniska utvecklingen går framåt och nya tekniska hjälpmedel och medicinska upptäckter gör att det går lättare att klara av vardagen på egen hand, vilket även gäller övriga åldersgrupper. Den andra gruppen där konsumtionen väntas vara oförändrad är den allra äldsta åldersgruppen 95 år och äldre.

Swecos huvudalternativ för utvecklingen av konsumtionen av äldreomsorg visar en ökning av antalet omsorgstagare men en minskning av konsumtionen av äldreomsorg. Antalet äldreomsorgstagare beräknas öka från dagens 22 600 till drygt 33 000 år 2040. Äldre över 80 år förväntas börja öka efter 2017 och de allra äldsta, över 90 år, ökar först efter 2025. I detta antagande om konsumtionsutveckling antas kostnaderna öka för äldreomsorgen med 46 procent fram till år 2040. Fram till 2022 beräknas dock kostnaderna minska för att sedan börja öka kraftigt från år 2023 till prognosperiodens slut år 2040.

Andra alternativet, lågalternativet, bygger på att det oförändrade antalet sjuka år i livet får fullt genomslag på konsumtionen samtidigt som konsumtionen minskar på grund av andra faktorer. I detta alternativ ökar antalet omsorgstagare långsammare till 26 900 att jämföra med huvudalternativets 33 000 år 2040. Kostnadsökningen beräknas till drygt 20 procent.

I det tredje alternativ, högalternativet, där konsumtionen per åldersgrupp skulle vara oförändrad skulle den totala konsumtionen öka betydligt jämfört med huvudalternativet. Här skulle antalet omsorgstagare bli drygt 38 000 personer år 2040 och kostnadsökningen beräknas bli cirka 67 procent.

Förvaltningens synpunkter

Konsumtionen av äldreomsorg förväntas minska under prognosperioden men utvecklingen varierar i de olika åldersgrupperna enligt Swecos rapport. Tre olika utvecklingsscenarior presenteras i rapporten beroende på olika antaganden om

konsumtionsutvecklingen. Det scenario med den lägsta konsumtionsutvecklingen bygger på antaganden om en positiv hälsoutveckling där medicinska upptäckter har en betydande roll, utveckling av medicinska och tekniska hjälpmedel samt användandet av RUT-tjänster. Därutöver antas ökat antal friska år för varje ålder resultera i en lägre konsumtion av äldreomsorg.

Äldreförvaltningen anser att prognosen utgör ett värdefullt underlag vid planering av framtidens äldreomsorg, men kan också konstatera att det finns en viss osäkerhet i prognoser när det gäller konsumtionsutveckling. I förhållande till tidigare prognos har konsumtionsutveckling av äldreomsorg börjat minska mer än prognostiserades tidigare. Detta kan komma att påverka antaganden om konsumtionsminskningens storlek i framtiden. Enligt äldreförvaltningen uppfattning tyder allt på att konsumtionen fortsätter att minska, det är viktigt att följa utvecklingen och anpassa verksamheten inom äldreomsorgen efter de äldres behov.